

TILMÆLI RÁÐSINS

frá 2. desember 1996

um jafna þátttöku karla og kvenna í ákvarðanatökuferlinu(*)

(96/694/EB)

RÁÐ EVRÓPUSAMBANDSINS,

sem hefur hliðsjón af stofnsáttmála Evrópubandalagsins, einkum 235. gr.,

sem hefur hliðsjón af tillögum framkvæmdastjórnarinnar,

sem hefur hliðsjón af álitum Evrópuþingsins⁽¹⁾,sem hefur hliðsjón af álitum efnahags- og félagsmálanefndarinnar⁽²⁾,

og sem tekur tillit til eftirfarandi:

- 1) Ráðið hefur samþykkt röð lagageringa og aðrar pólitískar skuldbindingar er varða jafna meðferð og jöfn tækifæri fyrir karla og konur⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾⁽⁶⁾.

(*) Þessi EB-gerð, sem birtist í Stjtið. EB nr. L 319, 10. 12. 1996, bls. 11, var nefnd í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 35/97 frá 29. maí 1997 um breytingu á XVIII. viðauka (Öryggi og hollustuhættir á vinnustöðum, vinnuréttur og jafnrétti kynjanna) við EES-samninginn, sjá þessa útgáfu af EES-viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópubandalagsins.

⁽¹⁾ Stjtið. EB nr. C 166, 10. 6. 1996, bls. 276.

⁽²⁾ Stjtið. EB nr. C 204, 15. 7. 1996 bls. 21.

⁽³⁾ - Tilskipun ráðsins 75/117/EBE frá 10. febrúar 1975 um samræmingu á lögum aðildarríkjanna er varða beitingu meginreglunnar um sömu laun karla og kvenna (Stjtið. EB nr. L 45, 19. 2. 1975, bls. 24).
- Tilskipun ráðsins 76/207/EBE frá 9. febrúar 1976 um framkvæmd meginreglunnar um jafnrétti karla og kvenna varðandi aðgang að störfum, starfsþjálfun og stöðuhækkunum, sem og varðandi starfskjör (Stjtið. EB nr. L 39, 14. 2. 1976, bls. 40).

- Tilskipun ráðsins 79/7/EBE frá 19. desember 1978 um að meginreglan um jafnan rétt karla og kvenna til almannatrygginga komi til framkvæmda stig af stigi (Stjtið. EB nr. L 6, 10. 1. 1979, bls. 24).
- Tilskipun ráðsins 86/378/EBE frá 24. júlí 1986 um framkvæmd meginreglunnar um jafnrétti karla og kvenna innan almannatryggingakerfa einstakra starfsgreina (Stjtið. EB nr. L 225, 12. 8. 1986, bls. 40).
- Tilskipun ráðsins 86/613/EBE frá 11. desember 1986 um beitingu meginreglunnar um jafnrétti karla og kvenna sem stunda sjálfstæðan atvinnurekstur, þar með talið landbúnað, og um vernd sjálfstætt starfandi kvenna við meðgöngu og barnsbúð (Stjtið. EB nr. L 359, 19. 12. 1986 bls. 56).

- Tilskipun ráðsins 92/85/EBE frá 19. október 1992 um lögleiðingu ráðstafana til að auka öryggi og heilbrigði á vinnustöðum fyrir starfsmenn sem eru þungaðir, hafa nýlega alið börn eða hafa börn á brjósti (Stjtið. EB nr. L 348, 28. 11. 1992, bls. 1).

⁽⁴⁾ - Ákvörðun ráðsins 95/593/EB frá 22. desember 1995 um aðgerðaáætlun bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1996-2000) (Stjtið. EB nr. L 335, 30.12.1995, bls. 37).

⁽⁵⁾ - Tilmæli ráðsins 84/635/EBE frá 13. desember 1984 um að stuðla að sértækum aðgerðum í þágu kvenna (Stjtið. EB nr. L 331, 19. 12. 1984 bls. 34).
- Tilmæli ráðsins 92/241/EBE frá 31. mars 1992 um umönnun barna (Stjtið. EB nr. L 123, 8. 5. 1992, bls. 16).

⁽⁶⁾ - Ályktun ráðsins frá 12. júlí 1982 um að stuðla að jöfnum tækifærum fyrir konur (Stjtið. EB nr. C 186, 21. 7. 1982, bls. 3).

- Ályktun ráðsins frá 7. júní 1984 um aðgerðir til að vinna gegn atvinnuleysi meðal kvenna (Stjtið. EB nr. C 161, 21. 6. 1984, bls. 4).

- Ályktun ráðsins og ráðherra menntamála, sem komu saman á vegum ráðsins, frá 3. júní 1985 um aðgerðaáætlun um jöfn tækifæri stúlkna og drengja til náms (Stjtið. EB nr. C 166, 5. 7. 1985, bls.1).

- Önnur ályktun ráðsins frá 24. júlí 1986 um að stuðla að jöfnum tækifærum fyrir konur (Stjtið. EB nr. C 203, 12. 8. 1986, bls. 2).

- Ályktun ráðsins frá 16. desember 1988 um afturhvarf til eða síðbúna þátttöku kvenna í atvinnulífi (Stjtið. EB nr. C 333, 28. 12. 1988, bls. 1).

- Ályktun ráðsins frá 29. maí 1990 um að meta konur og karla að verðleikum á vinnustað (Stjtið. EB nr. C 157, 27. 6. 1990, bls. 3).

- Ályktun ráðsins frá 21. maí 1991 um þriðju aðgerðaáætlun bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1991-1995), (Stjtið. EB nr. C 142, 31. 5. 1991, bls. 1).

- Ályktun ráðsins frá 22. júní 1994 um að stuðla að jöfnum tækifærum fyrir konur og karla með því að grípa til evrópsku þróunarsjóðanna (Stjtið. EB nr. C 231, 20. 8. 1994, bls. 1).

- Ályktun ráðsins og fulltrúa ríkisstjórna aðildarríkjanna, sem komu saman á vegum ráðsins, frá 6. desember 1994 um jafna þátttöku kvenna í hagvaxtaráætlun sem miðar að eflingu atvinnulífs í Evrópusambandinu (Stjtið. EB nr. C 368, 23. 12. 1994, bls. 3).

- Ályktun ráðsins frá 27. mars 1995 um jafna þátttöku karla og kvenna í ákvarðanatöku (Stjtið. EB nr. C 168, 4. 7. 1995, bls. 3).

- Ályktun ráðsins og fulltrúa ríkisstjórna aðildarríkjanna, sem komu saman á vegum ráðsins, frá 5. október 1995 um þá mynd sem er dregin upp af konum og körlum í auglýsingum og fjölmiðlum (Stjtið. EB nr. C 296, 10. 11. 1995, bls. 15).

- 2) Á fundum sínum á vegum leiðtogaráðsins í Essen, Cannes og Madrid lögðu ríkis- og ríkisstjórnarleiðtogar áherslu á að baráttan gegn atvinnuleysi og málefni er varða jöfn tækifæri fyrir konur og karla væru forgangsverkefni hjá Evrópusambandinu og aðildarríkjum þess.
- 3) Athyglinni var beint að aðgangi kvenna að ákvarðanatöku í tilmælum ráðsins 84/635/EBE frá 13. desember 1984 um að stuðla að sértækum aðgerðum í þágu kvenna⁽¹⁾, í annarri ályktun ráðsins frá 24. júlí 1986 um að stuðla að jöfnum tækifærum fyrir konur⁽²⁾, í ályktun ráðsins frá 21. maí 1991 um þriðju aðgerðaáætlun bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1991-1995)⁽³⁾, í ályktun ráðsins frá 27. mars 1995 um jafna þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatöku⁽⁴⁾ og í ákvörðun ráðsins 95/593/EB frá 22. desember 1995 um aðgerðaáætlun bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1996-2000)⁽⁵⁾.
- 4) Í ályktun sinni frá 11. febrúar 1994 um þátttöku kvenna í ákvarðanatökuferlinu⁽⁶⁾ hvatti Evrópuþingið framkvæmdastjórnina til „að hraða framkvæmd stefnu um jöfn tækifæri sem fram kemur í þriðju aðgerðaáætlun bandalagsins, yfirstíga hindranir sem koma í veg fyrir að konur taki þátt í ákvarðanatöku“ og að skilgreina „ráðstafanir og aðgerðir til að ýta undir aukna þátttöku kvenna í ákvarðanatökuferlinu“.
- 5) Í yfirlýsingu og aðgerðaáætlun fjórðu heimsráðstefnunnar um konur (Peking, 4. til 15. september 1995) var lögð áhersla á þörfina á að tryggja jafna skiptingu ábyrgðar, valda og réttinda. Aðildarríkin hafa skuldbundið sig til að koma aðgerðaáætluninni til framkvæmda.
- 6) Þátttaka kvenna í ákvarðanatöku byggist á því að þær eigi fulltrúa þar sem ákvarðanir eru teknar á öllum stigum á sviði stjórn mála, í efnahagslífinu og félags- og menningarmálum, og einkum á því að þær fái ábyrgðarstöður og stöður sem fela í sér ákvarðanatöku.
- 7) Enn eru konur hlutfallslega of fáar þar sem ákvarðanir eru teknar á sviði stjórn mála, í efnahagslífinu og félags- og menningarmálum.
- 8) Lágt hlutfall kvenna þar sem ákvarðanir eru teknar má að hluta rekja til þess hve dregist hefur að konur fái jafnan borgaralegan rétt, til hindrana er koma í veg fyrir efnahagslegt sjálfstæði þeirra og erfiðleika við að samræma atvinnuþátttöku og heimilislíf.
- 9) Jöfn þátttaka kvenna og karla í ákvarðanatökuferlinu er forsenda lýðræðis.
- 10) Það er þjóðfélaginu óhagstætt í heildina ef hlutfallslega of fáar konur gegna stöðum er fela í sér ákvarðanatöku og gæti slíkt komið í veg fyrir að hagsmunum og þörfum allrar þjóðarinnar sé fullnægt.
- 11) Jafnframt ráðstöfunum sem miða að því að koma á jafnri þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatöku á öllum sviðum skulu konum og körlum tryggð jöfn tækifæri í öllum stefnum og aðgerðum.
- 12) Líklegt má telja að jöfn þátttaka kvenna og karla í ákvarðanatökuferlinu geti af sér nýjar hugmyndir, gildismat og atferli og skapi heim þar sem meira réttlæti og jöfnuður ríkir bæði fyrir karla og konur.
- 13) Aðildarríkin, aðilar vinnumarkaðarins, stjórn mála flokkar og -stofnanir, óopinberar stofnanir og fjölmiðlar gegna veigamiklu hlutverki í að skapa þjóðfélag þar sem kynin bera jafna ábyrgð á sviði stjórn mála, í efnahagslífinu og félags- og menningarmálum.

(¹) Stj.úf. EB nr. L 331, 19. 12. 1984, bls. 34.

(²) Stj.úf. EB nr. C 203, 12. 8. 1986, bls. 2.

(³) Stj.úf. EB nr. C 142, 31. 5. 1991, bls. 1.

(⁴) Stj.úf. EB nr. C 168, 4. 7. 1995, bls. 3.

(⁵) Stj.úf. EB nr. L 335, 30. 12. 1995, bls. 37.

(⁶) Stj.úf. EB nr. C 61, 28. 2. 1994, bls. 248.

- 14) Rétt er að samþykkja viðmiðunarreglur til að stuðla að jafnri þátttöku karla og kvenna í ákvarðanatökuférlinu með það að markmiði að veita konum og körlum jöfn tækifæri og einnig er rétt að auka áhrif viðmiðunarreglnanna með upplýsingaskiptum um góðar starfsvenjur, innan ramma aðgerðaáætlunar bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1996-2000).
- 15) Ákvæði þessara tilmæla gilda einungis svo langt sem valdsvið bandalagsins nær. Eitt af markmiðum bandalagsins er að starfandi karlar og konur njóti jafnrar meðferðar að svo miklu leyti sem til stendur að halda áfram að samræma og bæta lífsskilyrði og starfskjör.
- 16) Í sáttmálanum er ekki gert ráð fyrir öðrum heimildum vegna samþykktar þessara tilmæla en þeim sem um getur í 235. gr.

I. LEGGUR TIL AÐ AÐILDARRÍKIN:

1. samþykki samþætt heildarskipulag til að stuðla að jafnri þátttöku karla og kvenna í ákvarðanatökuférlinu og þróa eða gera viðeigandi ráðstafanir í þessu skyni, svo sem í forni laga- eða stjórnvísuákvæða og/eða hvatningar, ef nauðsyn krefur;
  2. a) vekji athygli þeirra sem starfa að menntun og þjálfun á öllum stigum, einnig þeirra sem bera ábyrgð á kennslufni, á mikilvægi þess að:
    - gefin sé raunhæf og heilsteypt mynd af hlutverki og hæfni kvenna og karla í þjóðfélaginu sem er laus við fordóma og staðalímyndir er fela í sér mismunun,
    - jafna enn frekar ábyrgð karla og kvenna í atvinnulífnum, innan heimilis og í þjóðfélaginu, og
    - þátttaka kvenna og karla í ákvarðanatökuférlinu sé jöfn á öllum stigum;
  - b) hvetji stúlkur og konur til að taka þátt og tjá sig til jafns á við drengi og karla á öllum stigum menntunar og þjálfunar, í því skyni að búa þær undir að taka virkan þátt í þjóðfélaginu, einnig stjórnámálum, efnahagslífi og félags- og menningarmálum og einkum í ákvarðanatökuférlinu;
  - c) vekji athygli fólks á mikilvægi þess að koma á framfæri mynd af konum og körlum sem hvorki styrkir né styður staðalímyndir sem fela í sér mismunun og byggjast á kynbundinni skiptingu verkefna;
  - d) ýti undir og styðji viðleitni félagasamtaka og stofnana á öllum sviðum þjóðfélagsins við að bæta aðgang kvenna að ákvarðanatökuférlinu og stuðla að jafnri þátttöku karla og kvenna þar sem ákvarðanir eru teknar, án þess að skerða ákvörðunarrétt þeirra;
  - e) ýti undir og styðji viðleitni aðila vinnumarkaðarins, án þess að skerða ákvörðunarrétt þeirra, við að stuðla að jafnri þátttöku kvenna og karla í starfsemi þeirra og leggi áherslu á að aðilum vinnumarkaðarins beri að sjá til þess að konur komi til greina við útnefningar til ýmissa verkefna í opinberum nefndum og ráðum í aðildarríkjunum og á vettvangi bandalagsins;
  - f) leggi á ráðin um, hrindi úr vör og stuðli að opinberu átaki til að vekja fólk til vitundar um gagnsemi og kosti jafnrar þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatöku fyrir þjóðfélagið í heild;
3. a) stuðli að eða bæti söfnun og birtingu tölfraðilegra upplýsinga til að unnt sé að gefa skýrari mynd af hlutfalli karla og kvenna á öllum stigum ákvörðunarferlisins á sviði stjórn mála, í efnahagslífinu og félags- og menningarmálum;
  - b) styðji, þrói og hvetji til efnislegra og tölulegra athugana á þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatöku, einkum að því er varðar:

- lagalegar, félagslegar eða menningarbundnar hindranir á aðgengi og þátttöku í ákvarðanatöku er bitna á öðru kyninu,
  - leiðir til að yfirvinna slíkar hindranir, og
  - gagnsemi og kosti aukins jöfnuðar milli kynjanna í ákvarðanatöku fyrir þjóðfélagið og lýðræðið;
- c) stuðli að, styrki og hvetji til aðgerða sem eru dæmi um góða starfsvenju á ýmsum sviðum í ákvarðanatökuferlinu og þrói áætlanir um útbreiðslu og miðlun reynslu í því skyni að fjölga slíkum aðgerðum;
4. a) stuðli að jafnri þátttöku kvenna og karla á öllum stigum hjá opinberum aðilum og nefndum;
- b) vekji hlutaðeigandi til vitundar um mikilvægi þess að eiga frumkvæði að því að ná jafnri þátttöku kvenna og karla í opinberum stöðum á öllum stigum, með sérstakri áherslu á að jafnvægi ríki milli kynjanna í nefndum, ráðum og vinnuhópum bæði innanlands og á vettvangi bandalagsins;
- c) ákveði, komi til framkvæmda eða þrói heilsteypa röð ráðstafana sem eiga að stuðla að jöfnum tækifærum karla og kvenna til embætta í opinbera geiranum og að hugmyndin um jafna þátttöku í ákvarðanatökuferlinu sé virt og sjái til þess að hlutföll karla og kvenna séu eins jöfn og mögulegt er í prófnefndum og dómnefndum þegar keppt er um nýjar stöður;
- d) hvetji einkageirann til að fjölga konum á öllum stigum ákvörðunarferlisins, svo sem með því að samþykka jafnréttisáætlanir og áætlanir um sértækar aðgerðir eða starfa innan ramma þeirra;

II. FER ÞESS Á LEIT VIÐ STOFNANIR, DÓTTURSTOFNANIR OG SJÁLFSTÆÐAR STOFNANIR EVRÓPUBANDALAGANNA AÐ ÞÆR:

geri áætlun um að koma á jafnri þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatökuferlinu í öllum stofnunum, dótturstofnunum og sjálfstæðum stofnunum Evrópubandalaganna;

III. FER ÞESS Á LEIT VIÐ FRAMKVÆMDASTJÓRNINA AÐ HÚN:

1. hvetji til og skipuleggi, innan ramma ákvörðunar ráðsins 95/593/EB frá 22. desember 1995 um aðgerðaáætlun bandalagsins til meðallangs tíma um jöfn tækifæri fyrir konur og karla (1996-2000), kerfisbundna miðlun upplýsinga og reynslu frá aðildarríkjunum um góðar starfsvenjur og mat á áhrifum ráðstafana sem gerðar eru til að skapa meiri jöfnuð meðal kvenna og karla í ákvarðanatökuferlinu;
2. geri átak, með þetta að leiðarljósi og innan þessa ramma, í að veita upplýsingar, vekja fólk til vitundar, hvetja til rannsókna og ýti undir áætlanir sem miða að því að ná jafnri þátttöku kvenna og karla í ákvarðanatökuferlinu;
3. leggi, á grundvelli upplýsinga frá aðildarríkjunum og stofnunum, dótturstofnunum og sjálfstæðum stofnunum Evrópubandalaganna, skýrslu fyrir Evrópuþingið, ráðið og efnahags- og félagsmálanefndina um framkvæmd þessara tilmæla, í fyrsta sinn þremur árum eftir samþykkt þeirra og árlega upp frá því.

Gjört í Brussel 2. desember 1996.

Fyrir hönd ráðsins,

E. FITZGERALD

forseti.